

HISTORIAE ECCLESIASTICAE AB EVSEBIO COGNOMENTO PAMPHILI CAESAREAE EPISCOPO CONSCRIPTAE, LIBER PRIMVS.

Quodnam sit Promissionis Argumentum.

CAPVT I.

A NSTITVENTI mihi sanctorum Apostolorum successiones, ordinemque temporum à Seruatore nostro ad hanc ætatem vsque decursorum, literarum monumentis mandare: quot etiam ac quæ res in Ecclesia gestæ à veteribus commemorantur: qui homines in illustriſſimis prouincijs huic decorè & cum laude præfuerint, principemque locum obtinuerint: qui in cuiusque ætatis curriculo vel scriptis, vel secus, sacrosanctum Dei verbum constanter tueri ac defendere laborârunt: qui præterea, quotve numero, & quo tempore fuerint hi, qui propter nouarum rerum cupiditatem sint in summum errorem delapsi, seque ipsi falsæ deprauatæque doctrinæ auctores palàm prædicarint, & non aliter ac lupi rapaces Christi gregem quasi incurſione facta obtriuerint: quæ item & quam graues calamitates vniuersam Iudeorum gentem propter insidias, quas Seruatori nostro struxerant, idque non ita multò post, oppreſſerint: quoties porrò, qua ratione, quibus temporibus diuinus sermo effrenato Gentilium impetu oppugnatus fuerit: qui etiam pro eius defensione ardua certamina cum effusione sanguinis, atque acerborum tormentorum perpeſſione varijs temporibus confecerint: quæ deinceps nostra iam ipsorum memoria, Sanctorum cædes & martyria factitata sint: ad extremum, quàm benignum ac clemens Seruator noster Ecclesiæ tulerit auxilium: non aliunde, quàm à prima illa Seruatoris & Domini nostri Iesu, qui est Christus Dei, œconomia, exordium sumendum videtur. ^a Atque hoc loco iam ipsa ratio, † quæ rem quamque ex æquitate ponderare solet, mihi vt ignoscatur, postulat: * quippe quæ facilè fatetur, istud Opus, quod instituimus, quodque nos plenè cumulateque perfecturos sumus polliciti, plus habere difficultatis, quàm quod viribus nostris sustinere possimus. Et quoniam hoc argumentum nos iam primi aggredientes, quasi desertam & inusitatam viam inire molimur: idcirco precibus magnoperè petimus, tum à Deo patre, vt itineris ducem se præbeat: tum à Domino nostro Iesu Christo, vt virtute sua ac potentia nobis adiumento sit: ^c quandoquidem hominum ne nuda quidem vestigia reperire possumus, qui antè nos eandem viam triuerint: præterquam quòd quidam exigua solum ingenij sui monumenta (in quibus rerum suis ipsorum temporibus gestarum commentarios membratim, alius aliter, scriptos post se relinquebant) procul tanquam faces accensas nobis ad intuendum proposuerunt: voceque emissa contentiùs, de sublimi loco, quasi de accliuus montis despectu & alta specula clamârunt, præceperuntque qua via incedere, & qua ratione iter sermonis nostri absque errore & periculo dirigere oporteat. ^d Quæcunque igitur ad argumentum à nobis in præsentia propositum aliquid adiumenti allatura putemus, ea quoniam dispersè ab illis ipsis memoriæ prodita sunt, sedulò colligere, & tanquam ex pratis rationis & prudentiæ flosculis pulchrè vestitis, quæ illorum veterum scriptorum apta videantur testimonia, decerpere, & historico quodam narrationis genere in vnum corpus redigere pro viribus enitemur: hoc ipso planè contenti, si minus omnium Apostolorum Seruatoris nostri, at facilè præstantissimorum successores, qui Ecclesias & dignitate præstantes, & hominum memoria celebratas, ad hoc vsque tempus gubernârunt, literis prodendo ab obliuione perpetua vindicemus. ^e Atque in hoc instituto laborem ponere mihi propterea cum primis necessarium existimò, quòd neminem scriptorum Ecclesiasticorum in istud scribendi munus operam suam & diligentiam hætenus contulisse cognoui. ^f Ea porrò spes animo iniecta est; hoc ipsum, quod instituo, his qui eximia & præclaræ rerum gestarum cognitionis cupiditate ducuntur, summo emolumento futurum. ^g Iam verò in illis libris, quos de Temporibus ordine conficiebamus, quànquam istas res breuiter strictimque percensuimus: in hoc tamen Opere quod iam est in manibus, multò plenius easdem vberiusque explicare animus est. Atque ex Christi Seruatoris, vt dixi, œconomia & diuinitatis explicatione, quæ

Ruffino capit. 1. Propositio futuri operis. cum qua confer cap. 15. lib. 3. & cap. ultim. lib. 7. Cõsule etiam ecclesiast. histor. Niceph. lib. 1. cap. 1. ubi suū iudicium fert de Eusebio & cõiunctis authoribus.

^a Oeconomiam Christi Euseb. duplicè constituit, alteram quam ante incarnationem vniuersis medijs Christi obijt in præparandâ sibi ecclesia sua, alteram, quæ incarnatus inter homines obijt in eadem confirmanda. A priori igitur illa sibi exordium hinc dicit.

^b Vniã præcatur à difficultate operis constituit.

^c Quæta scriptorū penuria ante Euseb. fuerit.

^d Quid Euseb. ab alijs accepit & quomodo. Vide Nicephor. loco supra dicto.

^e Operis instituti necessitas.

^f Operis utilitas.

^g Euseb. de temporibus libri.

† Vide castigationes siue annotationes nostras græcas, pag. 1. lat. 1. lin. 1.

† Vide nostras græcas Annot. pag. 1. lat. 1. lin. 18. * Vide annot. pag. 1. lat. 1. lin. 19.

A propter